

Täysistunto

Torstai 9.6.2022 klo 15.59—18.32

3. Hallituksen esitys eduskunnalle kaikkien henkilöiden suojelemiseksi tahdonvastaiselta katoamiselta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi rikoslain 11 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 87/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä yhteydessä enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Haavisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.00 **Ulkoministeri Pekka Haavisto** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Menään aivan toisenlaiseen aihepiiriin. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Eli nyt on käsillä hallituksen esitys, jossa ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi kaikkien henkilöiden suojelemiseksi tahdonvastaiselta katoamiselta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen sekä sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisen. Kyse on yhdestä YK:n yhdeksästä keskeisestä ihmisoikeussopimuksesta.

Onneksi itse elämme yhteiskunnassa, jossa yleissopimuksen aihe voi tuntua kaukaiselta, mutta tämä on noussut YK:n piiriin ennen kaikkea Latinalaisen Amerikan kokemusten vuoksi. Kyse on sitä vastaan toimimisesta, että valtion edustajat kaappaavat henkilön ja saattavat hänet katoamaan. Näitä katoamisia tapahtuu joka vuosi tuhansittain eri puolilla maailmaa. Oppositiopoliitikkojen ja ihmisoikeuspuolustajien lisäksi tahdonvastainen katoaminen uhkaa muitakin yhteiskunnallisesti aktiivisia henkilöitä, joiden koetaan muodostavan todellisen tai potentiaalisen esteen valtiovallan, valtaan pyrkivän väkivaltaisen opposition tai rikollisjärjestöjen eduille.

Yleissopimuksen ratifioimalla Suomi liittyy siihen kansainväliseen yhteisöön, joka on oikeudellisesti sitoutunut toimimaan tahdonvastaisia katoamisia vastaan. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että rikoslaissa säädettäisiin rangaistavaksi tahdonvastaisen katoamisen toteuttaminen ja tehtäisiin tästä uudesta rikoksesta aiheutuvat muut muutokset rikoslakiin.

Ulkoasiainvaliokunnan tuoreessa mietinnössä valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittisesta selonteosta on korostettu ihmisoikeussopimusten ratifioimisen merkitystä. Esityksellä toteutetaan hallitusohjelman kirjausta edistää ihmisoikeussopimusten implementointia ja ymmärtääkseni myös vastataan tähän eduskunnan ja sen ulkoasiainvaliokunnan tahtoon. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, ministeri. — Ja edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

17.02 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi vuonna 2006 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen kaikkien henkilöiden suojelemiseksi tahdonvastaiselta katoamiselta, ja tämä yleissopimus velvoittaa kriminalisoimaan tahdonvastaisen katoamisen.

Yleissopimus on merkityksellinen lapsen oikeuksien kannalta, sillä tämä yleissopimus pyrkii suojaamaan lapsen ja hänen vanhempiensa suhdetta vaatimalla kriminalisoimaan lasten luvattoman poisviemisen tahdonvastaisen katoamisen tilanteessa sekä tähän liittyen lapsen henkilöllisyyteen liittyvien asiakirjojen tuhoamisen, piilottamisen tai väärentämisen.

Haluaisin nostaa esille tässä asian keskustelun yhteydessä myös lasten katoamisen Suomesta ulkomaille. Fenix ry laati vuonna 2017 raportin, jossa kerrottiin, että Suomessa asuvia maahanmuuttajataustaisia tyttöjä on lähetetty ulkomaille silvottaviksi. Ja myös 2019 Ilta-Sanomissa kerrottiin, että maahanmuuttajalapsia ja -nuoria katoaa kesken kouluvuoden — tämän vahvistivat myös Helsingin ja Turun poliisit, ja myös ministeriöstä saatiin tähän tietoa. Tässä uutisessa kerrottiin myös, että kyseessä on ikävä ilmiö teinityttöjen pakkoavioliitoista ja ympärileikkausasioista.

Nämä haastateltavat, joita tässä Fenix ry:n laatimassa raportissa oli haastateltu, kertoivat kolmesta ilmiöstä, joita esiintyi esimerkiksi ulkomaille väkisin viemisen yhteydessä: Perheessä ei oltu puhuttu ollenkaan, mikä oli matkan tarkoitus. Keskustelua siitä aiheesta, esimerkiksi ympärileikkauksesta, tai siitä, mitä matkalla tehtäisiin, ei ollenkaan käyty. Ja kolmantena oli myös se, että nuoret ja lapset eivät saaneet keskusteluapua näissä tilanteissa.

Kysynkin teiltä, hyvä ministeri: Onko teillä tietoa, kuinka paljon lapsia ja nuoria Suomessa mahdollisesti katoaa niin, että esimerkiksi vanhemmat vievät heitä väkisin ulkomaille eivätkä he koskaan pääse palaamaan Suomeen, ja mitä tälle olisi tehtävissä? Ovatko asiat parantuneet tuosta vuoden 2017 Fenix-raportista?

Tämä aihe ei välttämättä ehkä liity tähän lainsäädäntöön, mutta on kuitenkin tärkeä asia, että myös huomioidaan tätä keskustelua, mitä yhteiskunnassa käydään. Lapsia ja nuoria on suojeltava, ja heidän tulee voida käydä koulunsa Suomessa loppuun. Näin vältetään myös tätä ääretöntä rikosta, mikä ympärileikkaus on. Tyttöjen ympärileikkaus on Suomessa rikos, mutta myös tyttöjen vienti ulkomaille silvottavaksi on rikos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Autto.

17.05 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että Suomi on tällaisissa ihmisoikeuksia vahvistavissa sopimuksissa mukana. On tietysti tärkeää, että rikoslakiin tulee uusia nimikkeitä sitä mukaa kuin kohtaamme tällaista rikollista toimintaa, joka voi myös suomalaista yhteiskuntaa haastaa. Lähinnä voisin kuvitella, että järjestäytynyt rikollisuus esimerkiksi tavalla tai toisella vaikuttaakseen liikesuhteisiin tai painostaakseen vaikkapa yhteiskunnallista päätöksentekoa pyrkisi tällaisia katoamisia järjestämään.

Suomessa laillisuutta valvoo ja toisaalta sitten rikoksia estää ja kaikkia meitä, jotka olemme lain oikealla puolella, suojelee poliisi. Valitettavasti kyllä hallituksen toimet ja rajut leikkaukset julkisen talouden suunnitelmassa poliisin resursseihin uhkaavat sitä, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2022 vp

kun työtaakka poliisilla kasvaa ja poliisille tulee uusia tehtäviä, joihin pitäisi kyetä reagoimaan — poliisin pitäisi esimerkiksi tällaisissa katoamistapauksissa pystyä heti tutkimaan, ratkaisemaan se ongelma ja saattamaan syylliset vastuuseen, jotta siitä saadaan muille vastaavan kaltaisia rikoksia mahdollisesti suunnitteleville tahoille varoittava esimerkki siitä, että Suomessa joutuu välittömästi vastuuseen teoistaan — niin jos poliisin resurssit ovat täysin ylikuormittuneita aivan tavallisista järjestyksenpitoon liittyvistä tehtävistä, väkivaltatilanteista ja lastensuojelutilanteista, joista vaikka edellä kyselytunnilla kävimme keskustelua, niin silloinhan tällaiset vaativien tehtävien hoitamiseen tarvittavat resurssit voivat jäädä liian vähäisiksi.

Kannatan ilman muuta tämän lainsäädännön voimaansaattamista, mutta vetoan voimakkaasti hallitukseen, että hallitus tätä poliisien resurssipulaa todella vakavasti pohtii ja lisääsi ne välttämättömät resurssit, joita tarvitaan siihen, että Suomessa sisäinen turvallisuus voidaan taata niin, että Suomi on jatkossakin maailman turvallisimaa maa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Zyskowicz.

17.07 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Kuten ministeri Haavisto lausui, niin Suomessa tilanne on onneksi hyvin kaukana tällaisista tilanteista, joissa viranomaiset kaappaavat ihmisiä katoamaan ja joita valitettavasti monissa maissa vielä tapahtuu.

Mutta kuten edustaja Juvonen edellä, haluaisin kiinnittää huomiota siihen, mitä Suomessa tapahtuu, ja todellakin meillä tapahtuu sitä, että esimerkiksi somaliyhteisöön kuuluvia nuoria tyttöjä viedään ulkomaille, missä heidän sukuelimensä silvotaan... [Mikrofoni sulkeutuu]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Anteeksi, mikrofoni on pois päältä.

Kiitos, herra puhemies! — Siis kuten totesin, Suomessa tapahtuu sitä, että esimerkiksi somaliyhteisöön kuuluvia nuoria tyttöjä viedään ulkomaille siinä tarkoituksessa, että siellä heidän sukuelimensä silvotaan, ja tällainen nuori tyttö ei näissä tilanteissa todellakaan välttämättä tiedä, ja ilmeisesti ei useinkaan tiedä, mikä on tämän hänen ulkomaille tapahtuvan vientinsä viimekätinen tarkoitus.

Herra puhemies! Nyt minulla ei näy taas kelloa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No, aikaa on kuitenkin.

Hyvä, kiitos. — Meillä on tällä hetkellä eduskunnassa käsittelyssä EU-asetus, jolla pyritään helpottamaan tällaisten sormenjälkitietojen saattamista muiden EU-maiden viranomaisten käyttöön eräissä tilanteissa. Kun tämä EU-asetus tuli hallintovaliokuntaan, hallintovaliokunta totesi, että hallituksen esityksen mukaan edes tällaisessa edellä kuvatussa kaltaisessa tilanteessa Suomesta ei voitaisi saattaa tämän pois vietävän lapsen biologisia tunnisteteita, siis sormenjälkiä, eteenpäin, koska hallituksen mukaan meidän perustuslakivaliokuntamme tulkinnat eivät sallisi tätä. Eduskunnan hallintovaliokunnassa kuitenkin katsottiin, että tällaisessa tilanteessa tämän lapsen, joka on hyvin haavoittuvassa asemassa, suojelemiseksi hänen sormenjälkinsä pitäisi voida antaa tällaisessa niin sanotussa SIS-kuulutuksessa, ja kävi siten, että perustuslakivaliokunta jonkun verran hellitti aikaisempaa täysin ylikireätä tulkintakäytäntöään ja salli antamassaan lausunnossa sen, että tällaisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2022 vp

lapsen sormenjäljet voitaisiin tällaisessa tilanteessa välittää. Mutta eduskunnan hallintovaliokunnassa oli ollut sellaistaakin näkemystä, että tällaisessa tilanteessa myös... [Puhemies koputtaa] — Herra puhemies, jatkan sieltä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Jatkakaa, olkaa hyvä. — Sen verran sanon edustajille, että jos tuo mikrofoni lähtee vahingossa pois päältä, niin silloin pysähtyy myös se kello, mutta itselläni on tässä toinen kello, mitä pystyn seuraamaan.

Kiitos, puhemies, että seurasitte omasta kellostanne [Puhemies: Aina tarkistan!] ajan kulumista. Nyt se kello ei kyllä näy täälläkään, mutta te varmasti seuraatte tilannetta. [Puhemies: Tarkkana!]

Niin, herra puhemies ja herra ulkoministeri, eduskunnan hallintovaliokunnassa oli sellaista näkemystä, että edellä kuvatun kaltaisessa tilanteessa myös tämän henkilön — joka on usein vaikkapa lapsen lähisukulainen — joka on lähtenyt häntä viemään ulkomaille, missä hänelle tehtäisiin tällainen silpominen, eli tämän aikuisen tunnistetiedot, siis sormenjäljet, pitäisi voida tällaiseen SIS-kuulutukseen sisällyttää, jotta helpotettaisiin tällaisen tytön ulkomaille viennin estämistä tällaisessa edellä kuvatussa tilanteessa.

Mutta nytpä eduskunnan perustuslakivaliokunta katsoi, että tällainen olisi jo vastoin Suomen perustuslakia, eli se muutti aikaisempaa aivan ylikireätä tulkintalinjaansa ja hyväksyi sen, että tällaisen pois vietävän, silvottavaksi aiotun tytön sormenjäljet saadaan saattaa tähän SIS-kuulutukseen, mutta ei hyväksynyt sitä, että sen aikuisen, joka tätä tyttöä lähtee viemään, saattamaan sinne ulkomaille, sormenjäljet voitaisiin sisällyttää tällaiseen SIS-kuulutukseen. Nyt perustuslakivaliokunnan mukaan on niin, että meidän perustuslakimme estää tämän. No, tietystikään se ei estä, mutta perustuslakivaliokunnan ylikireät tulkinnat, hullunkuriset tulkinnat, estävät. Tämä asia on tällä hetkellä eduskunnan hallintovaliokunnan käsittelyssä, eikä siitä keskeneräisestä käsittelystä voi tässä juurikaan enempää sanoa. Mutta tämä perustuslakivaliokunnan lausunto on annettu, siis tämä niin sanottu B-lausunto eli jo toinen lausunto, ja se on julkinen, ja sieltä jokainen voi tämän asian tarkistaa.

Tämähän on täysin järjetön tilanne. Ja tämä ei ole ainoa järjetön tilanne, jossa meidän perustuslakivaliokunnan eli käytännössä sen kuulemien perustuslakiasiantuntijoiden tulkinnat ovat aivan järjettömiä. Tässäkin joutuu ihmettelemään, mitä tässä oikein suojataan.

Sivumennen sanoen tästä perustuslakivaliokunnan julkisesta lausunnosta käy myös ilmi, että mikäli me Suomessa olemme ottaneet maahantulijoilta sormenjäljet ulkomaalaisvalvontaa silmällä pitäen, niin me emme voi näiden ulkomaalaisten sormenjälkiä sisällyttää SIS-kuulutuksiin, jotta toisen maan viranomainen, EU-maan viranomainen, voisi omassa ulkomaalaisvalvonnassaan näitä sormenjälkiä hyödyntää, vaikka siinä olisi kyse juuri käyttösidonnaisuustarkoituksen periaatteen mukaisesta toiminnasta. Mutta tässä on kuulemma taas se ongelma, että sen toisen maan viranomainen voisi käyttää näitä sormenjälkiä myös esimerkiksi rikosten selvittämiseen, ja se on sitten jo vastoin Suomen perustuslakia. Eli me emme saa antaa ulkomaalaisvalvontaa varten näitä ulkomaalaisvalvonnassa otettuja sormenjälkiä, koska me emme voi kieltää esimerkiksi Ranskan viranomaisia käyttämästä näitä sormenjälkiä rikosten selvittämiseen tai rikosten estämiseen.

Käytän tämän puheenvuoron tässä tilanteessa, kun tarjoutui tilaisuus, jotta kuulisin paikalla olevilta perustuslakivaliokunnan jäseniltä lisää perusteluja siihen, miksi me emme saa SIS-kuulutukseen sisällyttää tämän tytön silvottavaksi vievän aikuisen sormenjälkeä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2022 vp

mikä helpottaisi tämän tytön matkan keskeyttämistä ja hänen pelastamistaan. Ja tietysti olisi kiva kuulla myös se, miksi emme saa sisällyttää SIS-kuulutuksiin ulkomaalaisvalvontaa varten ulkomaalaisten sormenjälkiä, vaikka ne olisivat siis meillä käytettävissä meidän omissa rekistereissämme. Ja onko todella järkevä argumentti se, että tämä vastaanottavan maan viranomainen todellakin voisi käyttää näitä sormenjälkiä ulkomaalaisvalvonnan lisäksi esimerkiksi mitä törkeimpien rikosten estämiseen?

Herra puhemies! Toivoisin että eduskunnassa ja Suomessa laajemminkin kiinnitettäisiin huomiota näihin aivan järjettömiin ylikireisiin ja mielestäni virheellisiin perustuslakitulkintoihin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kiljunen, Kimmo.

17.16 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minä yritän palata tähän varsinaiseen asiaan. En kiistä edustaja Zyskowiczin puheenvuoron merkittävyyttä, mutta se ei ollut ihan tästä aiheesta eli tästä kansainvälisestä yleissopimuksesta koskien tahdonvastaista katoamista, jonka voimaansaattamisen ministeri tässä äsken esitteli meille.

Oikeus elämään on perusihmisoikeus. Sen vuoksi Euroopan neuvostossa, joka on keskeisin ihmisoikeuselin Euroopassa, lähtökohtana on nimenomaan kuolemanrangaistukseen kielteinen suhtautuminen, ja kaikki muut Euroopan maat paitsi Valko-Venäjä myöskin toimivat sen suuntaisesti, että täällä on kuolemanrangaistukset kielletty. Aivan yhtä lailla tässä tahdonvastaisessa katoamisessa on liian useissa kohdissa kysymys siitä, että ihmiset katoavat usein viranomaisten toimesta sellaisissa maissa, jotka ovat suljettuja yhteiskuntia, epädemokratioita, ja he itse asiassa häviävät ihmisten kirjoilta, eli heidät tavalla tai toisella eliminoidaan. Siinä suhteessa on erittäin tärkeää, että Suomi tulee nyt osaksi tätä yleissopimusta, jossa pyritään kriminalisoimaan tämäntapainen tahdonvastainen katoaminen.

Tällä Suomen ratifiointiprosessilla on kaksi merkitystä. Yksi merkitys on se, että sillä me myöskin omassa yhteiskunnassamme toimimme niistä lähtökohdista, mukaan lukien tällaiset tapaukset, mitä tässä tuli esille, jos tahdonvastaisesti vaikkapa tyttöjä viedään silvottavaksi. Toinen syy tässä on luonnollisesti se, että tämä yleissopimus ansaitsee kansainvälisen tuen, ja mitä useammassa maassa se asetetaan voimaan, sitä enemmän se luo painetta niihinkin maihin, joissa tätä käytäntöä ei ole kriminalisoitu. Viime kädessä tietysti kaikkien tavoitteena on se, että tämäntapaisten ihmisten eliminoinnin täytyy loppua maailmassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja al-Taee.

17.18 Hussein al-Taee sd: Arvoisa puhemies! On hyvä, että Suomi on osana tätä sopimusta ja hyvin ajankohtaisesti myöskin. Me emme ihan koko maailmaa tällä korjaa, mutta selkeästi kun olemme siinä mukana, sysäämme sitä eteenpäin, ja tämä on Suomen profiilinkin kannalta hyvä. Ja on aivan totta, että myös Suomesta on kadonnut ihmisiä, joita olemme sitten kyselleet.

Tässä on noussut myös tyttöjen silpomisesta jonkin verran keskustelua, ja erityisesti se on liitetty somaliyhteisöön. Itse asiassa sitä on joissain muissakin yhteisöissä, se on tällainen kulttuurillinen tapahtuma. Olen seurannut sitä nyt muutaman vuoden ja olen havainnut, että Suomesta se on alkanut hiipua, mikä on erittäin positiivista. Se johtuu osittain sii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2022 vp

tä, että meidän neuvolajärjestelmä on nyt kyennyt sen paremmin tunnistamaan, meidän koulujärjestelmä on paremmin sen tunnistanut ja kulttuurillisesti yhteisöt ovat itse tehneet sisäisesti työtä tämän raakamaisuuden lopettamiseksi.

Näen, että tämä ennaltaehkäisevä työ, koulutus ja opastaminen, on se todellinen lopullinen niitti tälle barbaariselle toimelle pieniä tyttöjä vastaan ja että Suomella on itse asiassa erittäin hyvä mahdollisuus tällä osaamisellaan sivistys-, opastamis-, kouluttamis- ja havaitsemispuolella myöskin käydä kansainvälistä keskustelua siitä, miten voitaisiin tämä barbaarinen toimi lopettaa myös muualta maailmasta. Siinä koen itse asiassa meidän kehitysyhteistyön voimavarojen olleen paikallaan ja hyvin käytössä, juuri tämän lopettamiseksi, ei vain Suomesta vaan myöskin muualta, erityisesti joistain Afrikan maista.

Siinä mielessä haluaisin ehkä tästä isosta salista olla enemmän tukemassa niitä yhteisöjä ja erityisesti niitä naisia, äitejä, isiä ja veljiä, jotka haluavat tämän loppuvan Suomesta, ja heille tämmöisen kannustuspuheenvuoron yhteisesti täältä eduskunnasta lähettää, niin että se todella loppuisi täältä Suomesta ja nämä tytöt voisivat itse päättää vartaloistaan eteenpäin katsoen. [Ben Zyskowicz: Tämä oli hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Hyvä. — Vielä edustaja Rantanen, ja sen jälkeen ministeri Haavisto.

17.20 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä nyt kysäistä, mihinkähän mahtavat perustua edustaja al-Taeen tiedot siitä, että tämä on vähenemään päin. Kun käsitelimme tätä kansalaisaloitetta lakivaliokunnassa, niin aivan tällaista käsitystä ei tullut. Päinvastoin tuli käsitys, että ilmiö on kyllä olemassa mutta se on kovin piilossa ja syvällä. Ja meillä ei ole yhden yhtä tuomiota siitä, että lapsi olisi silvottu, vaikka meillä on Suomessa syntyneitä henkilöitä, jotka ovat joutuneet silpomisen kohteeksi, mikä on havaittu sitten myöhemmin elämässä.

Toinen asia liittyy näihin maassamme oleviin uskonnollisiin ja kulttuurisiin avioliittoihin, joista ei pysty saamaan avioeroa, ja siltä osin meillä kyllä valitettavasti tällaista ongelmaa on maahanmuuton myötä tähän maahan tullut.

Mutta, arvoisa puhemies, halusin tarttua kiinni tähän edustaja Zyskowiczin erinomaiseen puheenvuoroon liittyen näihin SIS-kuulutuksiin. Ja on kyllä todettava tähän perään, että jotenkin tuntuu siltä, että välillä tässä maassa henkilötietojen suojaaminen on tärkeämpää kuin hengen suojaaminen, ja tämä punninta on kyllä maalaisjärjellä pohdittuna päin prinkkalaa. Ehkä tässä maassa pitäisi käynnistää laajempikin keskustelu siitä, mitkä ovat eri oikeuksien intressit ja mikä niistä nostetaan tärkeimmäksi. Tämä, mitä edustaja Zyskowicz tässä kuvasi, on todellinen ongelma. Kerrankin EU:sta olisi tullut sellaista järkevää lainsäädäntöä, jolla pyritään muun muassa tehostamaan palautuksia EU-alueelta, mikä on yksi turvapaikkapolitiikan legitimiteetin kulmakivi, ja toisaalta sitten myöskin vakavien rikosten ja terrorismin ehkäisyyn tehtyä lainsäädäntöä.

Ja aivan kuten tässä Zyskowicz kuvasi, nämä ongelmat ovat meillä lakien tulkinnassa, mikä liittyy myöskin näihin SIS-kuulutuksiin sen osalta, että palautuskuulutukset ja maahantulokieltokuulutukset eivät ole mahdollisia. Suomi voi näihin laittaa vain nimen ja henkilötunnuksen mutta näitä biometrisiä tunnisteita, kuten kasvokuvia ja sormenjälkiä, ei. Tähän liittyen kysyisin ministeri Haavistolta, kun nyt tässä käsiteltävänä olevassa asiassa-kin tällaiset kuulutukset ovat oletettavastikin melko tärkeitä: Oletteko te hallituksessa poh-
tineet, millä tavoin voitaisiin tehostaa tässä esityksessäkin mainitun asian ennaltaehkäise-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2022 vp

mistä ja rikosvastuuseen saattamista? Onnistuuko se ilman tämäntyyppisiä toimia, kuten tässä on todettu näiden biometrinen tunnistaminen käytöstä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Rantasen puheenvuoron aikana edustaja al-Taeen nimi tuli listalle, mutta nyt se poistui. Oliko se tarkoituksellisesti peruttu, vai?

17.24 Hussein al-Taeen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En itse asiassa halunnut jatkaa keskustelua ohi tämän aiheen, ja koen, että on paljon arvokkaampaa pysyä tässä keskustelunaiheessa, niin että ulkoministeri Haavisto voi vastata sitten näihin kysymyksiin, mitkä liittyvät tähän sopimukseen, jota Suomi on ratifioimassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No näinhän se on. — Ministeri Haavisto, olkaa hyvä.

17.24 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta. Koin keskustelun niin, että itse tähän yleissopimukseen tahdonvastaista katoamista ei liittynyt ainakaan kriittisiä kommentteja, vaan uskon, että tämä on hyvin mutkaton asia ja Suomi voi sitä tukea.

Sen sijaan nämä olivat kiinnostavia näkökohtia, joita edustajat toivat tässä keskustelun yhteydessä esiin. Edustaja Juvonen otti esille laajemmin lasten roolin, lasten kysymykset, myöskin osana tätä tahdonvastaista katoamista — erittäin tärkeä näkökulma, ja tietysti on sitten vielä erikseen muita sopimuksia kuten Haagin lapsikaappaus sopimus, joka on Suomellekin erittäin tärkeä. Aina ikävä sanoa, mutta edelleen meillä ulkoministeriössä ja muissa viranomaisissa joudutaan käsittelemään näitä lapsikaappauskysymyksiä. Joskus ne ovat erittäin vaikeita sen vuoksi, että kaupataan maihin, joissa ei noudateta näitä Haagin lapsikaappaus sopimuksen periaatteita, ja sitten hyvin monimutkaisten prosessien kautta yritetään saada lapsia näistä maista takaisin.

Myöskin tämä laajempi keskustelu, jota tässä käytiin tyttöjen ympärileikkauksista tai silpomisesta: erittäin hyvä, että tämä nousi esiin, ja haluan vain sanoa, että me myöskin ulkoministeriön puolelta tietysti nähdään hyvin tärkeänä se työ, mitä vapaaehtoispuolella tehdään. Esimerkiksi somalitaustainen Ujuni Ahmed on toiminut vuosia juuri tässä Fenix ry:ssä ja saanut siitä palkintoja, Suomen PEN:in palkintoja ja muuta tästä työstä. Ja uskon, että tämä on myöskin kysymys, johon yhteisöt itse voivat vaikuttaa tavattoman paljon, mutta on hyvä myöskin tuoda esiin neuvoloiden, lastensuojelun, koulujen, nuorisotyön merkitys tässä, jotta kaikissa yhteyksissä tätä tietoa lisätään niin, että tytöt eivät joutuisi tällaiselle tielle tai uhanalaisiksi näistä syistä.

Poliisien resursseihin kiinnitettiin huomiota edustaja Auton puheenvuorossa. Tietysti kaikki nämä kansainväliset sopimukset ovat sitten osa sellaista työtä, mitä poliisit seuraavat. Ja tähän sinänsä kiinnostavaan edustaja Zyskowieczin esille nostamaan kysymykseen eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkinnoista en uskalla sen enempää puuttua. Selvästi haastoittekin enemmän edustajatovereita vastaamaan näihin kysymyksiin siitä, onko tulkinta liian tiukka.

Mutta varmasti... Edustaja Rantanen myöskin nosti esille kysymyksen, millä tavalla sitten valvotaan näitä sopimuksia, mitkä ovat ne työkalut millä voidaan valvoa. Varmasti tässä ajassa, jossa enemmän ja enemmän tällaista tietoa — biometrisiä tunnistimia ja muuta — voidaan käyttää, niin silloin tietysti se työn teho ja sopimusten valvonnan teho näitä reitte-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2022 vp

jä pitkin paranee. Ja tietysti tässä on kysymys äärimmäisen vakavasta asiasta, kun ihmisiä katoaa ja kokonaisia perheitä jopa katoaa ja heitä etsitään, joten on tärkeää, että olemme mukana osana tätä kansainvälistä verkostoa ja käytämme kaikkia niitä keinoja, joita meillä on käytettävissämme näiden ihmisten löytämiseksi tai lastenkin palauttamiseksi sitten oikeisiin perheisiin niissä tapauksissa, missä nämä rikokset ovat kohdistuneet lapsiin. — Kiitän tästä keskustelusta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.